

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська етнопедогоіка та етнопсихологія

Освітня програма **Соціальна робота
Соціальна педагогіка**

Спеціальність **231 Соціальна робота**

Галузь знань **23 Соціальна робота**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Українська етнопедагогіка та етнопсихологія
Викладач (-і)	Комар І.В.
Контактний телефон викладача	0975276171
Е-mail викладача	iryna.komar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	Очні консультації: понеділок 13.30 – 15.00. Онлайн консультації: створені групи у вайбері, (за потребою студента).
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Українська етнопедагогіка та етнопсихологія» вивчається студентами 2 курсу спеціальності 231 «Соціальна робота», освітніх програм «Соціальна робота» (III семестр) та «Соціальна педагогіка» (IV семестр). Дисципліна спрямована на ознайомлення студентів із основними засадами української етнопедагогіки як першоджерела педагогічної науки; оволодіння студентами знаннями, уміннями й навичками з народного виховного досвіду задля підвищення власного рівня духовності; професійно-педагогічна підготовка до діяльності у закладах шкільної та позашкільної освіти засобами української етнопедагогіки; сутність основних понять української етнопедагогіки; зміст, основні чинники та провідні принципи народного виховання; засоби, методи та основні форми народного виховання; сутність ідеалу національного виховання; особливості вікової періодизації та народної характеристики дітей; систему цінностей козацької духовності; зміст освіти, методи, форми організації навчання в народній дидактиці; філософські основи народного календаря.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
Формування системи знань з етнопедагогіки в єдності із знаннями рідної мови, історії свого народу, його культури, етнографії, народознавства; формування умінь своєчасно	

актуалізувати етнопедагогічні знання та високопрофесійно їх використовувати в роботі школи; осмислення зв'язків загальнолюдських та національних цінностей; забезпечення умов для роботи по вивченню, узагальненню, систематизації й аналізу етнопедагогічного матеріалу.

4. Компетентності

Студент повинен оволодіти наступними компетентностями:

Загальнокультурними (ОК):

- здатністю розуміти значення культури як форми людського існування і керуватися у своїй діяльності базовими культурними цінностями, сучасними принципами толерантності, діалогу та співпраці;

- готовністю до толерантного сприйняття соціальних і культурних відмінностей, шанобливого і дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

Професійними (ПК):

- здатністю вирішувати завдання виховання і духовно-морального розвитку особистості учнів;

- здатністю організувати співпрацю, підтримувати активність, ініціативність, самостійність, творчі здібності;

- здатністю виявляти і використовувати можливості регіональної культурної спадщини освітнього середовища для організації культурно-просвітницької діяльності.

5. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати наступні результати освіти:

знати

- основні концепції виникнення і розвитку етносів, витоки народної педагогіки;
- норми загальнолюдської моралі, що є основою народної педагогіки;
- особливості обрядовості; основи народної дипломатії, народного етикету;
- сутність міжетнічного спілкування, методи підготовки до міжкультурної взаємодії, шляхи і засоби формування у дітей культури міжнаціонального спілкування;
- принципи і технології формування культури міжнаціонального спілкування;

вміти

- використовувати потенціал народної педагогіки у формуванні толерантності і навичок міжкультурної взаємодії;

- прищеплювати дитині етичні норми поведінки в полікультурному і поліконфесійній середовищі;

- виховувати в дитині повагу до людини іншої національності;

- формувати у дитини культуру міжнаціонального спілкування;

володіти

- навичками використання засобів народної педагогіки у формуванні культури міжнаціонального спілкування;

- навичками міжкультурної взаємодії, організації міжкультурного діалогу;

- вмінням вести професійну діяльність у полікультурному середовищі, враховуючи особливості соціокультурної ситуації розвитку.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний/
---------	---------------	------	--------------

		(рік навчання)	Вибірковий		
Третій (ОП СР) Четвертий (ОП СП)	Соціальна робота	другий	нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Загальні основи української етнопедагогіки					
Тема 1. Українська етнопедагогіка як сукупність педагогічних знань і виховного досвіду народу. Етнічні основи українського народу.	Лекція – бесіда. Інтерактивне практичне заняття, робота в групах	Березюк О.С. Етнопедагогіка: навчально-методичний посібник. Житомир: Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 172 с. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2005. 174 с.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання. (2-4 години)	5	один тиждень
Тема 2. Напрями виховання в народній педагогіці, їх зміст та завдання.	Лекція (лекція-діалог), практичні заняття	Березюк О.С. Етнопедагогіка: навчально-методичний посібник. Житомир: Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 172 с. Лозко Г. С. Українське народознавство / Г. С. Лозко. – 3-е вид. – Харків: Видавництво „Див”, 2005. – 472 с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань двох практичних робіт (2-4 години)	5	два тижні
Тема 3. Українська етнопедагогіка про вчителя. Професіограма сучасного вчителя української національної школи	Семінарське заняття	Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2005. 174 с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару (2-4 години)	5	один тиждень

<p>Тема 4 Українська сім'я і українська народна обрядовість, їх роль у вихованні.</p>	<p>Лекція - діалог</p>	<p>Березюк О.С. Етнопедагогіка: навчально-методичний посібник. Житомир: Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 172 с. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2005. 174 с.</p>	<p>Опрацювання теоретичних питань (2-4 години)</p>	<p>5</p>	<p>один тиждень</p>
<p>Тема 5. Українське народне дитинознавство. Формування особистості дитини засобами етнопедагогіки.</p>	<p>Лекція проблемного характеру; семінарське заняття з елементами дискусії.</p>	<p>Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2005. 174 с. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання. Київ :Видавництво ім. О. Теліги, 2003. 328с.</p>	<p>Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)</p>	<p>5</p>	<p>один тиждень</p>
<p>Тема 6. Українська народна дидактика. Народні знання в українській етнопедагогіці.</p>	<p>Лекція; практичне заняття з елементами дискусії.</p>	<p>Березюк О.С. Етнопедагогіка: навчально-методичний посібник. Житомир: Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 172 с. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2005. 174 с.</p>	<p>Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)</p>	<p>5</p>	<p>один тиждень</p>
<p>Тема 7.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Березюк О.С.</p>	<p>Опрацювання</p>	<p>5</p>	<p>один</p>

Українська козацька педагогіка та практика побудови й реалізації національної ідеї.	проблемного характеру; практичне заняття з елементами і дискусії.	Етнопедагогіка: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 172 с. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2005. 174 с.	теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)		тиждень
Тема 8. Педагогіка народного календаря. Українські народні свята та обряди.	Лекція; практичне заняття з елементами і дискусії.	Лозко Г. С. Українське народознавство / Г. С. Лозко. – 3-е вид. – Харків: Видавництво „Див”, 2005. – 472 с. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2005. 174 с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)	5	один тиждень
Модуль 2. Етнічна психологія як соціально-психологічна наука					
Тема 9. Етнопсихологія як соціально-психологічна наука. Методологія і методи етнічної психології	Лекція, практичне заняття з елементами і ділової гри	Яблонко, В. Я. Етнопсихологія. Курс лекцій [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Я. Яблонко, Гетманцева Л.Л. - Миколаїв : Вид-во ПСІ КСУ, 2004. - 157 с. Львовичкіна А.М. Етнопсихологія.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань (2-4 години)	5 балів	2 тижні

		Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – 144 с.			
Тема 10. Психологія етнічних груп. Поняття національного характеру. Етнопсихологічні особливості українського характеру	Лекція. Семинарське заняття (з елементами прес-конференції)	Пономаренко, Т. Л. Етнопедagogіка: навчально-методичний посібник для студентів / Т. Л. Пономаренко, Цимбал Л.М. - Миколаїв : Вид-во ПСІ КСУ, 2004. - 98 с. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології [Текст] / Упоряд. М. Шафовал. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2006. - 341 с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)	5 балів	2 тижні
Тема 11. Механізми міжгрупового сприймання в міжетнічних відносинах. Етнічні конфлікти.	Лекція, семинарське заняття	Львовичкіна А.М. Етнопсихологія. Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – 144 с. Яблонко, В. Я. Етнопсихологія. Курс лекцій [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Я. Яблонко, Гетманцева Л.Л. - Миколаїв : Вид-во ПСІ КСУ, 2004. - 157 с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)	5 балів	2 тижні
Тема 12. Етнопсихологічні проблеми	Лекція – диспут, семинарське заняття	Пономаренко, Т. Л. Етнопедagogіка:	Опрацювання теоретичних питань,	5	два тижні

дослідження особистості. Психологічні проблеми адаптації до нового культурного середовища.	ке заняття	навчально-методичний посібник для студентів / Т. Л. Пономаренко, Цимбал Л.М. - Миколаїв : Вид-во ПСІ КСУ, 2004. - 98 с. Львовочкіна А.М. Етнопсихологія. Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – 144 с.	виконання письмових завдань семінару (2-4 години)		
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів, з них 45 балів за поточне оцінювання на семінарських заняттях, 30 балів – за контрольну роботу, 20 балів за виконання письмових практичних робіт та 5 балів за самостійну роботу студента.			
Семінарські заняття		Максимальна оцінка - 45 балів.			
Умови допуску до підсумкового контролю		Виконання 50 % завдань.			
8. Політика курсу					
<p>Неприпустимі плагіат та списування. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски семінарських та практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання письмових завдань з теми. Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (на платформі дистанційного навчання) і тільки тоді буде допущений до складання іспиту. Обов'язковим є написання контрольної роботи, письмових практичних завдань та виконання самостійної роботи.</p>					
9. Рекомендована література					
<p>Балашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях: Космогонічні українські народні погляди та вірування.-К., 1993 Березюк О.С. Етнопедagogіка: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 172 с. Ващенко Г. Виховний ідеал : підручник для педагогів, вихователів, молоді і батьків. Полтава. 1994. 208 с. Вовк Х. Студії з Української етнографії та антропології. Київ : «Мистецтво», 1995. 335 с. Волков Г.Н. Этнопедагогика: Учеб. для студ. сред. И высш. Пед. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 1999. 168 с. Воропай О. Звичаї нашого народу. Київ. 1991. 902 с. Джонсон, Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Переклад з англійської В. Хомика. - К. : Академія, 2003. - 288 с. Євтух В.Б., Марушкевич А.А., Дем'яненко Н.М., Чепак В.В. Етнопедagogіка. Ч. I: Навч. пос. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2003. 149 с. Ковбас Б. Родинна педагогіка : у 3 т. Івано-Франківськ. 2006. Крысько В.Г. Этнопсихология и межнациональные отношения. Курс лекций. – М.: „Экзамен”, 2002. – 448 с. Кузьмінський А. І. Педагогіка родинного виховання: Навч. посібн / А. І. Кузьмінський, В.</p>					

Л. Омеляненко. – К.: Знання, 2006. – 324 с.
Латишина Д.І. Етнопедagogіка.
<https://stud.com.ua/28422/pedagogika/etnopedagogika>
Лозко Г. С. Українське народознавство / Г. С. Лозко. – 3-є вид. – Харків: Видавництво „Див”, 2005. – 472 с.
Львовичкіна А.М. Етнопсихологія. Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – 144 с.
Мосіяшенко В. А. Українська етнопедagogіка : навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2005. 174 с.
Національне виховання учнів засобами українського народознавства: Посібник для вчителів / За ред. Р.П.Скульського.-Івано-Франківськ, 1995
Пономаренко, Т. Л. Етнопедagogіка: навчально-методичний посібник для студентів / Т. Л. Пономаренко, Цимбал Л.М. - Миколаїв : Вид-во ПСІ КСУ, 2004. - 98 с.
Ржепецький, Л. А. Етнопсихологія українського народу. Короткий курс лекцій, семінарських, практичних та індивідуальних занять [Текст] : навчально-методичний посібник для викладачів і студентів / Л. А. Ржепецький. - Миколаїв : Світ Плюс, 2005. – 20 с.
Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання. Київ :Видавництво ім. О. Теліги, 2003. 328с.
Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка. Київ : ІСДО, 1996. 288 с.
Сявавко Є. І. Українська етнопедagogіка. – Львів, 2002.
Українська родина: Родинний і громадський побут / [упорядник Лідія Орел]. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2000. – 424 с.
Українське народознавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2004. 570 с.
Черепанова С. О. Філософія родознавства: Навч. посіб. / [Передмова проф. В.Г.Скотного] / С. О. Черепанова. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2008. – 460 с.
Юда Л.А. Практикум з етнопедagogіки: Навчально-методичний посібник для студентів / Л.А. Юда. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2012. – 272 с.
Яблонко, В. Я. Етнопсихологія. Курс лекцій [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Я. Яблонко, Гетманцева Л.Л. - Миколаїв : Вид-во ПСІ КСУ, 2004. - 157 с.
Янів В. Нариси до історії української етнопсихології [Текст] / Упоряд. М. Шафовал. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2006. - 341 с.
Янів В. Нариси з історії української етнопсихології. – К.: Знання, 2005.

Викладач Комар І.В.